

SCI-CONF.COM.UA

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

**PROCEEDINGS OF XI INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JUNE 2-4, 2021**

**LONDON
2021**

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference
London, United Kingdom
2-4 June 2021

**London, United Kingdom
2021**

UDC 001.1

The 11th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (June 2-4, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. 1020 p.

ISBN 978-92-9472-197-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // The world of science and innovation. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-2-4-iyunya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Cognum Publishing House ®

©2021 Authors of the articles

**КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ОСНОВА МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМЦІВ**

Гейченко Катерина Іванівна

кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри мовної підготовки

Маринич Анна Миколаївна

викладач Центру підготовки іноземних громадян
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна

Анотація: Сьогодні багато уваги у викладанні мови як іноземної приділяється новим методам та мультимедійним технологіям. Це сучасно, правильно, але ми констатуємо, що нерідко забуваємо про визначення головного підходу у навчанні мови. Якщо це підхід комунікативний, який зараз є актуальним, то ми повинні визначитися, що є основою цього підходу. В статті розглядається питання про формування комунікативної компетенції під час мовної підготовки іноземних студентів-нефілологів в процесі сприйняття та породження мови для їхнього спілкування у різних сферах.

Ключові слова: комунікативна компетенція, мовна компетенція, комунікація, мовна підготовка, іноземні студенти, навчально-професійне спілкування.

Вступ. При організації навчання іноземців будь-якої мови як іноземної найчастіше говорять про комунікативно-діяльнісний підхід, який розглядається як теоретико-практична база побудови системи навчання нерідної мови. Об'єктом навчання з позиції названого підходу повинна бути мовленнєва діяльність у всіх її чотирьох видах (говоріння, читання, слухання, письмо), що відповідає головній меті мовної підготовки студентів-іноземців, які навчаються

у вищих навчальних закладах України, - навчити їх спілкуванню мовою, що вивчається, в різних ситуаціях. Якщо нефілологів-інофонів навчати тільки граматиці, то практика показує, що вони можуть добре розбиратися в граматиці, що вивчається, та одночасно бути безпорадними в найелементарніших ситуаціях спілкування; можуть мати добре сформовану здатність будувати правильні речення, але вони будуть деконтекстуалізовані, тобто носії мови так не говорять. В даному випадку в методиці кажуть, що мову вивчено заради самої мови. Це дозволяє зробити висновок, що мовна компетенція, навіть добре сформована, не допомагає досягненню цілей комунікації в навчанні мови.

Як відомо, комунікативна компетенція - це здатність реалізовувати мовну (лінгвістичну) компетенцію в різних умовах мовного спілкування (Д.Хаймс) [5, с. 271]. Центральною ланкою комунікативно-індивідуалізованого підходу є комунікативна компетенція тих, хто навчається, до формування і розвитку якої повинні прагнути як автори підручників, так і викладачі-практики. Детальну розробку поняття «комунікативна компетенція» ми знаходимо в дослідженнях, проведених Радою Європи для визначення рівня володіння іноземною мовою.

Основна частина. З вищевикладеного визначення комунікативної компетенції зрозуміло, що основна увага методистів має акцентуватися на розвитку в іноземців здатності вступати в справжню комунікацію, оскільки підхід через абстрактну структуру мови, взяту поза її використанням для пізнання та спілкування, не може привести нас до бажаних результатів.

Речення як одиниця системи мови, граматики, володіючи самостійними значеннями (багатозначність), може придбати комунікативну значимість тільки в конкретних актах комунікації. Щоб зрозуміти значення, яке той, хто говорить, надав реченню, потрібно врахувати суму супроводжуючих його вимову чинників, що становлять мовну діяльність (культура, ситуація, взаємозв'язок співрозмовників тощо). Інакше взаєморозуміння та міжособистісна природа спілкування порушується.

У зв'язку з цим неправомірно вважати функцію системи мови тільки

побудовою граматично правильних речень. Система мови повинна розглядатися як структура (інструмент) для породження значень, сенсів і значимостей.

У реальному житті процес комунікації відбувається в наступному порядку: спочатку у людини з'являється потреба вступити у спілкування, суб'єктивне відображення якого відбувається у формі інтенції (бажання, хотіння), а потім настає вибір засобів для задоволення цієї потреби. У такому ж порядку необхідно уявити і процес навчання використанню мови. Комунікативні завдання завжди визначають засоби висловлювань, а не навпаки. Саме це підкреслює тісний взаємозв'язок між мовними формами та їх призначеннями в реальному спілкуванні, що є найважливішою умовою для розвитку комунікативних умінь тих, хто вивчає мову. Безперечно, що іноземні студенти можуть добре запам'ятовувати та потім застосовувати мовні одиниці для комунікації тільки тоді, коли вони бачать комунікативну значимість, усвідомлюють функцію цих одиниць. У сучасних комунікативних підручниках мовні одиниці обираються за комунікативними потребами тієї чи іншої аудиторії студентів для реалізації спілкування в певних обставинах, а не заради цілісності системи мови. Це, на нашу думку, допомагає запобігти побудову іноземцями так званих деконтекстуалізованих речень.

Комунікативна компетенція таким чином є спробою вивчати та пояснювати правила, якими оперує людина при вирішенні комунікативних завдань. Вона створює ряд кардинальних змін в розумінні різних методичних проблем: роль системи мови, роль студентів у навчальному процесі, зміст навчання, відбір і організація матеріалу, способи презентації, тренування та контролю; висуває специфічні вимоги як до навчальних матеріалів, так і до всього процесу навчання.

Навчально-методичні матеріали, які створені в останні роки, мають певні переваги та сприяють досягненню поставленої мети.

1. Якщо система мови вже не є самою метою навчання, лінгвістичні терміни не повинні вживатися при формулюванні цілей уроку, завдань, вправ.

Адже тепер не вивчають місцевий відмінок із прийменниками «на» та «в / у», а вчаться говорити українською, коли хочеться дізнатися, що де знаходиться, хто де живе тощо. Мета при комунікативній орієнтації навчання виражається простими словами, які відбивають комунікативні потреби іноземців, що безсумнівно підвищує мотивацію навчання.

2. У примітивній формі можна визначити мету спілкування як бажання розуміти та бути зрозумілим. Отже, при комунікативному навчанні ставлення до помилок і техніка їх виправлення повинні бути іншими, ніж при лінгвістичній орієнтації навчання.

Проблема помилок іноземців є неоднозначною в методиці, однак, у всякому разі фонетична та граматична акуратність не повинні бути критерієм оцінки успішності у виконанні комунікативних завдань до певного періоду навчання, що дозволяє тим, хто навчається, звертати увагу на логічність і послідовність висловлення, дає їм можливість розвивати комунікативні вміння. Це важливо, оскільки студенти можуть звикнути до того, що при вивченні мови основним є правильність висловленого, а не саме зміст висловлювання.

Насправді ніхто не ставив би мети, наприклад, навчити еквадорських або арабських студентів-нефілологів спілкуватися українською мовою взагалі. Це не реально, оскільки спілкування, комунікація - поняття дуже широкі, що володіють іншими параметрами, правилами. Їм навчити не можна. Однак, навчити іноземних студентів користуватися мовою як засобом спілкування в конкретних ситуаціях повсякденного життя, наприклад, на вулиці, коли потрібно дізнатися дорогу кудись; на пошті, коли необхідно відправити кому-небудь документи; висловлювати заборону, дозвіл та інше, можливо цілком. Не так часто зустрічається в житті іноземець, який вміє спілкуватися в широкому сенсі цього слова на мові, що вивчається так, як його носії. Але всюди можна зустрічати людей, які в залежності від своїх потреб, інтересу, захоплення користуються мовою як іноземною для досягнення власних цілей. наприклад, багато тільки читають літературу по своїй спеціальності. Однак психологи виділяють не тільки різні, але й загальні механізми формування і

функціонування умінь говоріння та слухання або читання та письма. Тому, точніше в даному випадку говорити про різні рівні оволодіння різними видами мовленнєвої діяльності. Звідси випливають такі міркування:

1. Розрізняються комунікативні компетенції носіїв мови й іноземця.

2. Існують різні комунікативні компетенції іноземця з 4 видів мовної діяльності: 4 групи (комунікативна компетенція по слуханню, говорінню, читанню, письму).

3. Кожна комунікативна компетенція за видом мовленнєвої діяльності в залежності від кількості та якості вхідних в неї комунікативних умінь розділяється на різновиди: слабка, задовільна та нормальна.

Так саме можна сказати про комунікативну компетенцію носіїв мови. Однак ми не заглиблюємося в цю проблему, оскільки вона знаходиться поза поля наших інтересів.

Хочеться підкреслити, що різниця між комунікативною компетенцією носіїв мови та комунікативною компетенцією іноземця достатньо велика. Мало хто з іноземних студентів досяг рівня комунікативної компетенції носіїв мови. Більш того, ця різниця проявляється не тільки в рівнях компетенції, а й у способах її придбання.

4. Оскільки різновиди комунікативної компетенції визначаються набором комунікативних умінь, які можуть виконувати іноземні студенти, а не рівнем знання системи мови, то цілком природно, що навіть в слабку комунікативну компетенцію можуть та повинні бути включені також складні граматичні категорії, які необхідні для реалізації певних умінь. У цьому й полягає нелінійність як одна з характерних рис спілкування.

5. Кожен різновид комунікативної компетенції, з одного боку, має деяку самостійність та завершеність, а з іншого - дозволяє різні поєднання між ними (різні моделі комунікативної компетенції).

Яка модель комунікативної компетенції вважається кінцевою метою навчання? Це залежить насамперед від комунікативних потреб іноземців. При цьому слід враховувати, що комунікативна компетенція вищого рівня однієї

групи завжди сприяє оволодінню комунікативної компетенції нижчого рівня.

Безсумнівно, що методистам та авторам підручників необхідно вирішувати принаймні дві важливі та складні проблеми, які мають безпосередній зв'язок з практикою складання навчальної програми, написання підручників та навчання. Це, по-перше, градувати рівень, обсяг кожного різновиду комунікативної компетенції.

Іншими словами, знайти відповідь на питання: що означає, наприклад, оволодіння слабкою комунікативною компетенцією по говорінню певної іноземної аудиторії, яка кількість мовних дій входить в її обсяг, тощо. А по-друге, визначити, яка модель комунікативної компетенції є кінцевою метою всього навчального процесу в даній конкретній групі інофонів і яка - метою кожного навчального року.

Висновок. Таким чином, головним завданням процесу мовної підготовки іноземних студентів є організація їхньої навчальної діяльності із застосуванням комунікативної компетенції в процесі сприйняття та породження мови як іноземної для спілкування у побутовій, навчально-професійній та соціально-культурній сферах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Єдина типова навчальна програма з української мови для студентів-іноземців основних факультетів нефілологічного профілю вищих навчальних закладів України III–IV рівнів акредитації / уклад.: Л. І. Дзюбенко, В. В. Дубічинський, С. А. Чезганов [та ін.] / за ред. О. Н. Тростинської, Н. І. Ушакової. – К. : НТУУ «КПІ», - 2009. – Ч. 3. – 52 с.
2. Дроздова І. П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей : монографія / І. П. Дроздова. – Х. : ХНАМГ, - 2010. – 320 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання докт. пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, - 2003. – 273 с.

4. Паламар Л. Інтегровані заняття з української мови як іноземної // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – Львів, - 2006. – Вип. 1. – С. 53-55.

5. Hymes D. On communicative competence / D. Hymes, J. Pride, J. Holmes. – New-York : Harmondsworth Penguin, 1972. – P. 269–293.